

NOVINE SLOVENSKE KRAJINE

Glasi z bojišča.

Mi bi raj pisali od mira, kak od boja, ar je Bog vladar miru. Ali dužnost nam je obvestiti naše naročnike od dogodkov na bojišči i od tistih, ki so z temi v zvezi. Prosimo pa vse naročnike, naj majo za glavno dužnost, da molijo za mir i naj glase vzamejo, štere objavljamo, kak takše, štere dobijo listi. Mi objavljamo ka dobimo i v toj zmešnjavi večkrat pride šteri glas, ki se sledkar popravi. Tak delamo tudi mi. A ar je naš list tjedenski, so naši glasi večinoma že ščiščeni i oluščeni od vsake neistine, dnevniki pa objavljajo včasih prve vesti, štere se sledkar popravlajo. Gda začnemo glase z bojišč objavljati, i čteti, zdejnimo: Dober Bog, daj nam mir!

Krakov zavzet.

Nemška vojska je vkorakala v Krakov. Tu je nemška vojska počastila grob maršala Pilsudskega, ki se je borio za slobodščino Polse i jo je priborio. Po njegovom prizadevanji je sklenila Polska z Nemčijov nenapadno pogodbo, štero je pa Nemčija odpovedala i prišlo je potem do bojne med dvema državama.

Keliko je nemške vojske na Polskom.

Na Polskom je milijon i šeststotjezer nemške redne vojske, zmed te štirje oddelki motorizirani, da v ravninaj Polse lejko hitro napredujejo.

Poljska vlada se je preselila v Lublin.

Poljska vlada se je zavolo bližajočih nemških čet preselila v Lublin. Sem so prenešena tudi razna poslaništva drugih držav. Iz Lublina se je odselila v Kremenice.

Rusija mobilizira.

Rusija je pod orožje pozvala nekaj letnikov i to mlajših svoje vojske. Kakšemi nameni služi ta mobilizacija, teško vgoniti, če premislimo, da Rusija meji na Polsko, da je zaveznica Nemčije, da so jo Polaki pred približno 20 leti močno nabili ravno pred Varšavov. Nepozabimo tudi, da je Rusija okoli sto let gospodarila nad Polske delom z glavnim mestom Varšave.

Trovezna pogodba.

Francija i Anglija sta skupno podpisale s Polskov pogodbo, prle je vsaka posebno pogodbo mela z njov. Po toj troveznoj pogodbi je določeno, da mir samo skupno sklenejo, ne pa posebi štera od podpisnic.

Junaštvo Polakov.

Angleški min. predsednik Chamberlaine je v parlamentu dao poročilo od bojne. V tom poročilu med drugim pravo, da celi svet občuduje junastvo Polakov, ki štirikrat močnejše nemške vojske neso se zbojali, nego šli z njov v boj.

Slovaška vojska podpira nemško.

Slovaško mejo je slovaška vojska prestopila i napadnola v bližini nahajajočo polsko vojsko. Boja v večšem obsegi ne bilo. Polakom zamerjajo Slovaki, zakaj so odtrgali en deo Češko-slovaške, gda je Nemčija pritiskala na Češko-slovaško.

Nemci zavzeli

Tarnov v Galiciji, Lomz na severi i Ravo pred Varšavov. Lodz se junaško brano proti nemškoj vojski, a je spadno v nemške roke.

Ukrajinci v Galiciji se giblejo.

Na Polskom, v Galiciji žive več milijonov Ukrajincov ali Malorusov. Med temi i Polaki je vsikdar nesoglasje. Zdej ka so Nemci več kak tretino Polse zasedli, so se Ukrajinci začeli gibati i ščejo razkričati svojo samostojno republiko. Če bi v to ravno privolila Nemška, ne bi Rusija, ar bi te isto zahtevalo 40 milijonov Ukrajincov v Rusiji.

Japonske zahteve.

Japonska zahteva, naj se z Kitajske odstranijo vse vojne sile, štere so v Evropi v boj zapletene.

Radio ne raznaša dostakrat istine.

Dognalo se je od vseh strani, da so poročila radia dostakrat nezanesliva. Tak na priliko je v petek 8 sept. po noči javo, da so Nemci zavzeli Varšavo, a v soboto večer je pa javo, da se bližajo Varšavi. V nedelo je javleno, da so 6 km. od Varšave. Zato se naj nišče ne prenagli z vervanjom radijskih glasov. Počakati trbe, dokeč se točno ne zve, ka se je zgodilo. Tak je radio tudi javo, da so se stotine i stotine potnikov vtopile, gda je bio torpediran angleški potniški parnik Athenee, sledkar se je pa zvedilo, da se nišče ne potopo, niti ne vmro od torpediranja, samo nekaj ranjenih je bilo. I teh laži je takši küp, da prek njega niti ne mogoče viditi.

Zadosta, niednoga koraka več.

S temi rečmi je povelnik polske vojske Smygli Ryzd pozvao vojaštvo Varšave, da jo brani do zadnje kaple krvi.

Nemške čete zavzele Poznanj i Žešov.

Od Tarnova na shod so nemške čete zavzele Žešov, štero mesto je na pol poti med Krakovom i Lwowom. Sept. 9. so brez borbe zasedle nemške čete Poznanj, ar se polska vojska pašči proti Varšavi, da jo brani. Polaki Krakova tudi neso branili, ar ne so šteli vničiti starodavne umetnine polskega kraljevskoga mesta.

Francozi obkolili Saarbrücken

Nemška vojska je štirikrat močnejša na Polskom, kak polska i Polska je na meji sama ravnina. Zato ne čüdo, če Polaki idejo v redi nazaj za reko Bug, kde se ščejo v boj spüstiti s sovražnikom. Naj francosko-angleška vojska pritegne del nemške vojske z Polse je začela napadati na shodi i vdrla v nemško zemlo pa obkolila Saarbrücken, štero mesto so Nemci spraznili. Vekši bojov tu ešče ne bilo, ar je celi kraj podminiran i se ide samo počasi i previdno naprej, ka vojska v zrak ne zleti. Francozi majo že 900 km² nemške zemle v rokaj.

Csáky v Berlinu.

Vogrski zvünešnji minister grof Csáky je nujno bio pozvani v Berlin. Za zrok se ne ve. Misli se, da zato, ar je Polskoj z Vogrskoga bilo pomagano.

Pomoč ranjencom.

Sev. Amerika je poslala 25 jezer dolarov na pomoč ranjencom, ki so poškodüvani v nemško polskom boji.

Canada, Irak i Egipt v boji z Nemčijov.

Canada, Irak i Egipt so napovedala bojno Nemčiji. Canada je v Sev. Ameriki, Irak v Aziji, Egipt pa v Afriki.

Varšava se drži.

Polaki so odbili nemški napad na Varšavo i nemško vojsko nazaj porinoli.

Madjari bežijo z Slovaške.

Madjarska menjšina v velikih vnožinaj beži iz Slovaške na Vogrsko. Ka je zrok bega, ne znati. Mogoče samo zato, ar se vršijo tam kre meje boji i so v strahi kak vsaki človek za življenje.

NAROČNIKOM!

V teh resnih časaj je potrebno, da mate pri rokaj krščanski tisk, šteri vas vodi po ravnoj poti. Zato se držite z obema rokama Novin i je širite. Brez Bože pomoči ne rešitve. Božo pomoč sprosi jedino pot h Kristuši, po šteroj so vas i vas ščejo voditi Novine z M. listom. Ne stopite doli z te poti.

Naznanimo vam, da zavolo zmotnjav zdajšnjega časa tiskarne ne dobijo na porgo nikših tiskarskih potrebčin. Vse se mora taki v gotovini plačati. Plača pa tiskarna vse z vašov naročninov. Zato jo prosimo brez odlašanja od vsakoga naročnika do konca septembra, duže se ne počaka. To si naj vsaki naročnik vzeme k srci i spuni svojo dužnost. Zavüpajmo, Bog nas ne bo zapüsto.

VREDNIŠTVO I UPRAVA NOVIN
V ČRENSOVCIH.

Trojna slavnost v Vel. Polani.

V nedelo, 10. sept. se je Vel. Polana oblekla svetešnje znotraj i zvünaj. Na stotine ljudi se je spovedalo, prijelo Gospodovo telo v svojo düšo i si to okinčilo z njegovimi jakosti. zvünaj so plahotale zastave, pozdravljali venci i razveseljavale godbe. 15 letnico obstoja i blagoslovitev lepoga gasilskoga doma je obhajala polanska gasilska četa. To je bila glavna slavnost v Polani. Sveto mešo so služili na prostom g. Jerič Ivan, dekan, predgali so od potrebe vse Kristušove O. Damiš Henrik, frančiškan od Sv. Trojice. Med svetov mešov, štere se je vdeležila vnožina naroda z domače i sosednih far, je pod vodstvom g. Balažica, ki je vodo godbo i pesem, narod pobožno spevao lepe cerkvene pesmi kak z ednoga grla, na zadnje našo lepo domačo: Marija, nebeska Kralica.

Po sv. meši se je razvio velikanski sprevod gasilcov iz Polane i sosednih far i zbranaoga naroda k lepomi gasilskomi domi. Toga so g. dekan blagoslovili z dvorbov g. O. Henrika, župnika Halasa i vrednika Novin. Na konci blagoslovitve so g. dekan pohvalili požrtvalno delo polanske gasilske čete i povdarili, da Cerkev i da blagoslavla gasilske dome ar so v službi lübezni do bližnjega.

Za tem so sledili pozdravi. Lepi nagovor je držao kapetan, g. Taš z Lendave, podpredsednik gasilske župe. Za njim je govorio Špilak Štefan, predsednik polanske čete, ki je v svojem pozdravnem govori omeno, da je v 15 letnom obstoji četa pomagala gasiti pri 12 požaraj v Polani i pri 7 požaraj v sosednih faraj. Omeno je tudi lepo prosvetno delo odseka pa kelikokrat se je zbrao na sestanke

v teh 15 letaj. Za njim je govorio od službe gasilcov g. Križanič, polanski vučiteo, pokroviteo proslave, komi se je predsednik toplo zahvato za vodstvo prizidavi doma, kak tudi vsem dobrotnikom, ki so pomagali z svojimi dari, svojimi foringami i svojim delom.

Gasilska četa je pri g. KorkonŠtefani pogostila pozvano dühovščino, g. Taša, župane: z Polane, Črensovec, Gaberja, šolske upravitelje z obe Polan, z Črensovec, obč. tajnika z Gaberja i Polane, pokrovitelja proslave i druge.

Ob 2 se je procesija podala k ponovlenomi križi na pokopališče. To je bila druga slavnost v Polani. Med molitvami litanij vseh svetnikov se je procesija stavila pri lepo okinčenom križi, šteroga so g. dekan blagoslovili. Med grobi kak lepo se je glasila večno lepa pesem svetniškoga Slomška:

O križ na smrtni postelji
Prijatelj naš edini,
Na grobu pot nam kažeš ti
K nebeški domovini.

Po blagoslovitvi križa so se vršile popevane litanije, pri šterih je tak milo donela pesem Mariji posvečenih odpopevkov, da je nebeska Mati gotovo v obilnosti blagoslovila svoje častilce i celo polansko faro.

Tretja slovesnost v Veliki Polani je bila obisk vizitatora 3. reda sv. frančiška, O. Henrika od Sv. Trojice, ki so v večih navukaj polanskim tretjerednikom i vernikom razložil pomen i dužnosti tretjega reda i povabili dobre düše, naj se v obilnom številu prijavijo za tretjered. Po večernicaj so nove priglasence vpregli v sladki jarem sv. Frančiška. Bog daj stanovitnost novim bratom i sestram.

Razgled po katoličanskem sveti.

Vojaške prisega po sveti. V večina državaj vojak prevzeme obvezo vernosti i poslušnosti z verskov prisegov. Ta prisega popunoma odgovarja krščanskomi navuki o izvori svetske oblasti, štera izhaja od bože. V Nemčiji se ta prisega etak glasi: Pri Bogi prisegam, da bom vodil nemškoga rajha, Adolfi Hitleri, najvišišemi povelniki vojske izkažüvao brezpogojno poslušnost i da bom kak hraber vojak pripravljen vsaki čas dati tudi življenje za to prisego. — Italijanski vojak pa prisega: Prisegam Krali i njegovim naslednikom na prestoli, da bom veren i da bom državne zakone verno zvršavao i vse dužnosti vojaškoga stana podredo skupnoj blaginji krala i domovine. — Na Nizozemskem: Prisegam vernost kralici, poslušnost zakonom i podreditev vojaškoj disciplini! Tak mi Bog pomagaj! — Angleški vojak prisega: V imeni Vsemogočnoga

prisegam, da bom vdan podložnik Nj. Vel. kral. Jurija VI., njegovih dedičov i naslednikov. Prisegam, da bom kak veren vojak pošteno i verno ravnao, vse prijatele brano i vse zapovedi Nj. Veličanstva, njegovij dedičov i naslednikov, kak tudi generalov, i naprejpostavljenij zvršavao. Tak mi Bog pomagaj! — V Franciji i Španiji prisega regrutov ne poznajo. Tam jim visoki oficir razloži vojaške dužnosti, a v Španiji morejo iti mimo dveh prekrižanih zastav. — Na Japonskom pa vsaki podpiše list, na šterom so natenkoma označene vojaške dužnosti.

V državi Peru pomaga vlada pri zgraditvi bogoslovja. Država Peru ma 6 milj. katoličanov i samo 1200 dühovnikov. Zato so se odločili zidati bogoslovje. Po celoj državi so zbirali prispevke; a ar jih je bilo premalo, se je država odločila, da zidanje podpre i dovrši.

Vredništvo v Lendavi hš. 67, uprava v Črensovcih, Slov. Krajina.

Letna naročnina v državi 30 Din., mesečno 2-50 Din., v inozemstvu 72 Din., mesečno 6 Din. z M. Listom letno 100 Din. Na skupni naslov pri širitelaj v državi je letna naročnina 24 Din., mesečna 2 Din. — Plačati se mora naprej. Stev. položnice 11806. Rokopisi se ne vračajo. — Cena oglasov: Cela stran 800 Din., pol stran 400 Din. i tak niže. Poslano med tekstom vsaka reč 2 Din. mali oglasi do 10 reči 5 Din., više vsaka reč 1-50 Din.

Nedela

po Risalaj šestnajseta.

Tisti čas, gda bi notri šo Jezus vu hižo nikoga Farizeušov poglavnika v soboto jest krūha; oni so kebživali na njega. I ovo niki človik vu vodenom betegi bodoči bio je pred njim. I odgovoreči Jezus je pravo vu pravdi vučenim, i Farizeušom govoreči: jeli je slobodno v soboto vračiti? oni so pa mučali. On ga je pa prijao, zvrāčo ga je, i odpusto. I odgovoreči je njim pravo: Šteroga med vami somar, ali jūnec v stūdenec spadne; i ne potegne ga vō taki den sobotni? I nej so mogli na eta odgovoriti njemi. Pravo je pa i tim pozvanim priliko, videvši, kakda bi prednja mesta zbirali, govoreči njim: gda boš pozvani na gostiuvanje, ne sedi si na prednje mesto; da morebiti je preštimanje od tebe pozvani od njega. I pridoči on, ki je tebe i njega pozvao, povej tebi: dajetoni mesto, i tēda moreš s sramotov zadnje mesto držati. Nego gda boš pozvani, idi i sedi si na zadnje mesto; naj, gda pride, ki te je pozvao, povej tebi: prijateo, idi više gori. Tēda bode tebi dika pred sedečimi s tehom navkūpe. Ar vsaki, ki se zvisi, ponizi se; i ki se ponizi, zvisi se. (Luk. XIV. 1—12.)

Tisti čas je Gospod prišeo v hižo ednoga izmed največjih farizejev. Znao je, da so njemi tej lūdje sovražni, znao, da ga samo zato vabijo, da bi ga opazivali i najšli na njem kaj za ovadbo. Ali Gospod potrpi, čaka pa išče, kak „kvočka zbira piščance pod peroti.“ Istina, zmerov je bliže čas, gda teh farizejev ne bo več iskao. Da niti te farizej, ki ga je povabo, ne bio njegov prijateo, je razvidno iz toga, da evangelij njegovoga imena ne pove. Imena lūdi, ki so ne zapisani pri Bogi v knigi življenja, navadno tūdi evangelij zamuču. Pa kak si dostakrat božni lūdje iščejo pomočnike, poiskao si je tūdi te farizej svoje prijateo, ki naj Gospoda zdaj opazūjejo, da ga potem več vkūp odidejo ovadit oblastem.

Evangelij pravi od Gospoda, da je šo v hižo farizejev „jest krūh“. Farizej ga je povabo na obed, a verjetno je, da Zveličar ne šteo drugo jesti kak krūh, da bi nam dao zgled, kak se naj shajamo k dobrim delom, ne pa da zadostimo svojim nizkim želam.

Blo je tam nevolen betežnik. Najbrž so ga farizeji sami naročili. V nespametnom mišljenju sobotne zapovedi so prepovedali tūdi zdravnikom po sobotah vračiti. Zdaj so tak šteli Gospoda zatožiti, da njihove sobotne zapovedi, za štero so pravili, ka je boža, ne drži. Zveličiteo pa je poznao njihove misli. Iznenađio je s pitanjom: „Ali se sme v soboto ozdravlati?“ Preplašeni so se farizeji pogledali. Bili so razkrinkani! Zveličar pa je prejeo betežnika pa ozdravo brez pogleda na farizeje, ki so se delali, kak da se pohūjšavajo zavolo dobrega dela.

Vođenični betežnik nam je podoba grešnika, posebno vidimo v njem skopoga bogataša. Kelko bole se napunjavle takši betežnik z vlagov, tem vekša njemi prihaja žeja. Tak se godi tūdi skopači. Kelko več se njemi nabira bogastvo, šteroga ne obrača na dobro, bole ga mantra poželenje po novom.

Grešnika primerja Zveličar z živaljov, ki je štela piti, pa je spadnola v stūdenec, gde ma dosta vode, pa bo itak v njoj poginola, če joj što ne pride na pomoč.

Vodo v stūdenci je Gospod tūdi pri stūdenci kre Sihema primerjao z vžitkom, šteroga išče

Nastop mladine v Črensovcih.

Člani FO. ino DK. nastopijo v nedelo, 17. sept po večernici na sejmišči pri cerkvi. Lūbitelje mladine vableni vsi.

Marija veliko znamenje.

Misli na Malo mešo i njeno osmino.

„In prikazalo se je veliko znamenje na nebu: žena, obdana s soncem in pod njenimi nogami mesec in na njeni glavi venec iz dvanajstih zvezd.“ (Apocap. 12 1.)

Krasna, simbolična primerja, ki se naravnost čudovito da prenesti na krono vsega stvarstva, na Bogorodico, Brezmadežno, idealno popolno podobno, plemenitega človeškega bitja, ki je sodelovala pri odrešenju in pri obnovitvi ter povzdigi vsega človeštva. Njena beseda „fiat“ — naj se zgodi, je najvažnejšega pomena. Vidim Te v tisoč podobah Marija vso ljubko, toda nobena ni tāka in Te tāko ne predstavlja, kakršno si Te zamišlja moja duša — prosi starodavni pesnik.

Cerkev ne sveti rojstva svetnikov, ampak sveti dan njihove smrti, ker je njih smrtni dan, dan njihovega rojstva za resnično življenje v nebesih, „kjer jim sije lepše sonce“, kakor poje pesem. Zato cerkev imenuje smrt svetnikov „dies natalis“ — rojstni dan. Katoliki ne obhajamo toliko rojstnega dne slavnostno, pač pa godovno, ker smo pri krstu, ko smo prejeli ime, postali šele rojeni za novo življenje, ki ga bomo živeli za nebasa.

Pri Mariji (tudi pri sv. Jan. Krstitelu in pri Zveličarju) je pa izjema. Kot Bogorodica je bila spočeta čista in rojena čista in ni nikoli robovala peklju. Zato je že nje rojstni dan vreden veselja in svetejšnjega slavlja.

Kakor so se vsi svetki Bogorodice razvili na vshodu in prenesli na zapad, tako tudi svetek — Male meše — rojstva.

Nekateri zgodovinpisci mislijo, da je začetek tega svetka že v III. ali v IV. stoletju. Pravijo, da razne homilije — razlage — slavnostni govori za ta svetek, nosijo imena cerkvenih očetov, ki so živeli v III oziroma v IV. stol., kakor nam o njih poročajo točasni zgodovinski viri. Drugi so mnenja, da to ne drži, ker so te homilije po večini „apocrifi“ — to je podtaknjene ljudem, ki jih v resnici niso govorili oziroma pisali. Menijo torej ti drugi, da je svetek poznejšega datuma. Vsekakor ne

moremo s popolno gotovostjo nobeno mnenje sprejeti. Trulanski cerkveni zbor l. 692, svetek M. rojstva že omenja kot poprej ustanovljenega in vpeljanega. Carigrjski cerkveni koledar iz VIII. stol. ta svetek že beleži. (Nilles S. J. Kol. Man. u. eccl. 15. avg. pag. 272.) Anastazij bibliotekar omenja v Lib. Pont., da je papež Sergij I. (687—701.) vpeljal za ta dan procesijo, ne govori pa nič, da bi šele ustanovil svetek. Zato smelo rečemo, da ga je Rim za tega papeža že poznal. V zbirki „Gelasianum“ in „Gregorianum“ je svetek zabeležen. Pri spovedu svetkov v rimski škofiji za škofa Sonata (614—631) je svetek omenjen. Torej soga v Galiji v VII. stol. že svetili. Orleanski škof Gantler ga je v IX. stol. uvrstil med prvorazredne svetke. V X. XI. stol. je na zapadu že zelo razširjen.

Dali se je Marija rodila 8. sept. to bo težko kdo dokazal. Pisec Durando pripoveduje v svojem delu „Rationale“, da je neki pobožen mož več let v noči na 8. sept. slišal angeljsko petje. Nekoč, ko je za razmišljaj, mu je bilo objavljeno, da se petje glasi radi tega vedno v tej noči, ker je v tej noči bila rojena Marija. To je seveda pobožna legenda. Možno pa je, da je bilo v prvi dobi krščanstva kaka tradicija — ustno izročilo, ki je Marijino rojstvo datiralo na dan 8. sept. Mogoče je tudi, da so na vshodu zato določili 8. sept. ker je 1. sept. v VI. in VII. stol. veljal kot začetek cerkvenega leta. Dokaza za mnenje ni. Gotško-Galikanski koledar iz VIII. in IX. stol. kakor tudi luksejski koledar (Luxellil) tega svetke ne omenjata. Tudi Toledski iz X. stol. ne, kar je znak, da se je v Španiji in južni Franciji svetek pozno vpeljal. V neki starinski knjigi, ki je brčkone imela naslov „Spoštovalci sv. Genofeve“, se nahaja koledar, v katerem je svetek datiran 9. sept. ne 8. ga.

Osmina po svetku je po Durandu nastala na sledeči način: Ko so po smrti Gregorja IX. l. 1245. volili novega papeža, se niso mogli odločiti za naslednika. Težave je povzročil cesar

Friderik II., ki se je vmešaval v volitve. Volilci so se zatekli tedaj pod Marijino okrilje in ji obljubili, ako srečno izpadajo zadevne volitve, da ustanove osmino po rojstvu. Volitve so potem res izpadle dobro in je bil izvoljen Celestin IV. ki je umrl po 19 dnevni vladi, sledil mu je Lovrenc IV., ki je res osmino vpeljal. Pred l. 1245 osmina ni nikjer zabeležena. (Durando Rat. de dic. off.) Tudi evangelij ni bil isti kakor je danes na svetek, brali so evangelij kako je Jezus obiskal Marto in Marijo (Pass. Reg. 193. iz XIII. stol.)

Vshodna cerkev poje na predsvetkov odlomek iz Stare Zaveze o Jakobovi lestvici, o zaprtih vratih in devicah, o hiši, ki si jo je postavila božja Modrost. Evangelij pri zornih molitvah je o obisku Marije pri Elizabeti. Mašni evangelij in berilo sta ista kot na Vnebovzetje. V Carigradu so v srednjem veku na dan Marijinega rojstva vedno imeli letni kocič-zbor in to v cerkvi Holkopratija. Ta dan je bil cesar sve-

čano spremljan na ta zbor in odtod v samostan Libis. Jeruzalemski patriarh še dandanes vsako leto na dan 8. sept. slovesno mašuje na Marijinem grobu v Getzemani. Vshodni menihi (redovniki puščavniki) smejo ta dan zaužiti ribjo pečenko — „Katalūzis Shtion“.

V Kijevu so pred revolucijo zelo slovesno svetili ta dan kot svetek kijevske Bogorodice. Narod je nazival ta svetek, dan „Magie Sofie“ — svete Modrosti, ker kijevska Marijina slika — ikona — drži v naročju božje dete, ki je modrost Boga očeta, Združeni Armenci (ki so se podvrgli rimski cerkveni oblasti) v starejših koledarjih ne poznajo tega svetka. Šele pod vplivom grške cerkve so vpeljali ta svetek obenem z Brezmadežno. (Nilles. S. J. Kal. Man. utrius. eccl. tom. II. p. 600.) Pa kljub grškemu vplivu armenska cerkev ni svetila na isti dan, šele v novejši dobi ga sveti po vzhodnem obredu in na dan 8. sept. kakor zapadna cerkev. Rous Štefan.

Ravnitelstvo za organizacijo prehrane.

V krili kmetijskoga ministerstva se je nastavilo ravnitelstvo, ki bo skrbelo za prehrano lūdi i živine v državi. Ravnitelstvo ma pet oddelkov: 1. za statistiko, 2. za človečo i živinsko hrano, 3. za poredelisko industrijo, 4. za delavno moč i 5. za poučavanje i preiskavanje.

S tem se šče zatreli vsaka špekulacija pri kúpili i odaji kmečkih pridelkov. Ta špekulacija je že dozdej dosegnola, da je od države določena cena pšenice v zneski 165 Din, znižana na 145 Din. Špekulanti bi jo fal kúpili i drago sledkar odavali.

Odredba od izplačivanja vlog.

Pri zaščitenih hranilnicaj se stare vloge izplačūjejo kak dozdej. Za nove vloge je pa vlada izdala sledečo odredbo: Do 5000 Din. se morejo taki izplačati, od 5 do 20 jezero din. po ednomeničnoj odpovedi, od 20 do 50 jezer din. po trimesečnoj odpovedi. Če odpovedane svote vlagateo včasni ne zdigne, kak je rok poteko, jo gdasteč lejko zdigne. Če se ma kakša zidina dokončati,

se nova vloga móra taki izplačati do 50.000 D. - Narodna banka bo mesečno zahtevale podatke od peneznih zavodov i tej so njej dužni te poslati. Če bi se šteri penezni zavod pregrešo proti predpisom odredbe, se kaštiga z polmilionom din. plačila i minister njemi lejko vzeme pravico za sprejemanje vlog. Ki pa bo vlagao peneze po 7. sept. l. 1939 te je lejko zdigne, gda je šče.

Je to bojna živcov?

Gda so se Angleži pogajali z Hitlerom, da ne bi nastala bojna, so obdržali mirno krv i pravili, da je to bojna živcov. To je, mirno čakajmo boj. I so ga mirno čakali i ešče dnes so mirni. Z angleškimi mirnim srcem mečejo z aeroplanov na milijone letakov za nemški narod. Se zna, ka ti letaki ne škodijo Nemcom nikaj, kak nikaj ne hasnijo ne Francozom, še menje pa Polakom. —

Mi pa pravimo, da je ta bojna ne bojna živcov, nego bojna načel, bojna krščanskoga mišljenja i protikrščanskoga. Zmagao bo Kristuš. Gda? Nevemo. Kak? Nevemo. Gotovo pa znamo, da bo, ar je On to jasno naprej povedao: Vrata peklena Cerkev njegove nikdar ne premorejo.

50 jezer dobrovolcov,

Polakov, Čehov, Slovakov i Amerikancov se je nabralo v Ameriki, ki idejo Polskoj na pomoč

Matija Balažic:

Na križopotji življenja.

Premislo je tūdi to i kak njemi je tūdi plivanoš pravo, kak žmetna pa odgovorna je ta služba. Negda so se jako za njo potegūvali. Dnes ne več tak. Tisti časi so minoli. Svet z brezverskim mišljenjem je strahotno naraseo i ves divji srd po vsem sveti je naperjeni ravno proti tem delavcom božih dobrot. Ne čūdno, ve se borijo v prvih redaj tiste vojske, štera ma za zastavo križ. Postati v tom časi duhovnik, kak njemi je pravo plivanoš, gda se mehka, božajoča novomešniška pesem sprevrže v žgēčo, v sicē rezajočo pesem: dol s popami, v krej ž njimi! Pa nazlūk tomi, ki se oprime tē poti, tisti ne išče lehkoga življenja, liki šče prinašati lūstvi križanoga Kristuša. Bio pa je tūdi osvedočen, da tej lūdje, ki

so v svojem jedri verni, vsikdar pošūjejo pravoga duhovnika i so zadosta zreli, da znajo soditi po zdravoj pameti.

Ne, on se nikdar ne boja stopiti na to pot. To je tūdi bio sen njegove mladosti. Gda je živo med temi lūdmi, se je odločo, da vpreže svoje moči v to, da bar nekelko ponūdi močno oporo lūdem v tom življenju. Največ dobrega more napraviti samo duhovnik, ki najbole pozna duševne pa telovne nevole lūdi. I kakoli človek napravi dobrega za lūdstvo, to njemi vedri tiste dneve, gda se že njegovo življenje nagible k zatoni. Vse drugo razpigne pa raznesē veter na vse kraje brezi sleda. Takše delo, zvišeno nad malimi, sebičnimi želami, je vredno življenja...

Veselo si je sūčkavao nekšo pesem, kda se je bližao proti hižam. Maline kre ceste pa cestni drogovje so bežali mimo njega. Bio je tūdi srečen. Ve s tem osreči tūdi svojo mater pa očo, šteriva je lūbo z vsem žarom svojega mladoga srca, takšiva, kakšiva sta bila: mater

vdano pa z mehkim, rahločūtnim srcem, očo na zvūna trdoga, a dobrega pa skrbnoga. Čeravno je včasih znala njegova trda pesnica vdariti po stoli, je vsikdar bila v tom tūdi lūbezen. Ta materna pa očina lūbezen je bila dobra, kak tēčen krūh, topla kak sunce, a žmetna kak olōv. Nikaj dobrega sta ne mela od življenja, same skrbi z decōv, ki so eden za drugim prihajali na svet, i delala sta, se mantrala, da ne bi trbelo ni ednomi stradati krūha. Zato jiva je lūbo i čūto je, da ga tūdi njeva lūbita, čeravno sta ne mela navado to kazati na zvūna.

Vesele vole se je stavo pred hižov i prislonu potač na late. Na stubaj so si deca prala nogē i ravno dokončala večerno molitev: „Daj nam Bog eden srečen, dober večer, mir boži, mir krščanski, edno lūbo lejko noč, od Boga pomoč. Amen.“

Po stubaj je trepetao pa plesao blesk ognja z ognjišča, gde je stala mati i kūhala. Nišče ne znao tak kūhati kak mati. Vsikdar je bōši kraj v skledi obrnola proji njemi, gda so sedeli pri stoli i jeli.

Stopo je skoz odprete dveri k njoj. Gda ga je vidila tak veseloga, se njoj je v dušnoj bolečini porodilo: Draži me.

„Dugo si hodo,“ njemi je pravila mati i se obrnola k njemi, gda je ravno začnola precejati iz dojače* mleko v dugi lonec**.

„Plivanoš so me zadržali.“ „Samo okoli hodiš, vsikdar si na cesti, nikdar se ne staviš doma, da bi si kaj pogučala s tebov,“ niemi je narahi vrgla v oči. „Povejte mati, vas kaj teži?“ je pravo Janček, kak da bi čūto, da njoj leži žmetno pitanje na srci.

„Janček, Janček,“ je stihla zdehnola mati, ne da bi odmeknola pogled od cedila, gde se je penilo mleko: „Lepo nama z očom delaš. Vsi drugi, cela ves prle zna pa zvedu za vse, ka delaš, pa gde hodiš, samo do naj pridejo vsi tej glasi najnazadnje.“

„Mati, ka naj to pomeni?“ se je prestrašo Janček i prejšje vesele njemi je preminolo z obraza.

„Je trbelo za to tak dugih let pritrgavanja pa stradanja, da nam zdaj obrneš hrbet? Sramota pa žalost me spravita v grob. Dobro znaš, kak se mantramo, da bi nam bar nekelko bōše šlo, sam vidiš, da si ne sam, da so pred tebov trije i za tebov štirje, štere vse trbé obleči pa nahraniti. Zdaj pa bi nas tak nehao,“ je pravila mati nekam tužno i si globoko zdehnola.

* Dojnica.
** Pišker.

MISIJSKA POROČILA

Prečastiti gospod Klekl!

Sveta Kongregacija de Propaganda Fide me je z dekretom dne 14. junija imenovala in pozdignila za Apostolskega Administratorja za celo Apostolsko Prefekturo Chaotung, kjer delujejo naše Šolske Sestre iz Slovenske Bistrice. Moje vstoličenje se je vršilo v nedeljo na praznik Marijinega Obiskovanja in res se mi je zdelo, da je Marija obiskala svojega najbolj nevretnega sina iz naše male in tako srmašne prekmurske krajine. O da bi le me pogosti s svojim vārstvom in pomočjo obiskovala in mi pomagala v vodstvu tega misijona, katerega vso breme sedaj leži na mojih ramah. Velika je odgovornost i pred Bogom i pred Sveto Stolico in zato potrebujem mnoge njene pomoči. Prečastiti gospod, priporočam se vam v vaše svete molitve in dajte me še drugim pobožnim osebam priporočiti v molitve, da bi tako res z božjo pomočjo mogel kaj dobrega storiti za ta narod. Koncem julija bomo sestavili štatistiko dela in vam bom postal v pregled tudi eno kopijo.

Vas zelo lepo in udano pozdravljam in vam ostanem vedno globoko hvaležen za vso vašo duševno vzgojo kot nekdanji moj duševni pastir. Spominajoč se vas zvesto med sveto daritvijo vam ostanem ponižno vdani v Presvetem Srcu Jezusa in Marije Bražmadežne

Jožef Kerec, S. S.
Apostolski Administrator za Chaotung

Glasi iz Slovenske Krajine.

Navuk za tretjred sv. Frančiška je to nedelo, 17. sept. v Črensovcih po večernici. Te den se obhaja veliki god sv. Frančiška, najprej vtisnjenje Gospodovih peterih ran v vernoga slugo telo. Po navuki vesolna odveza.

Smrt nam poznanoga misijonara. V Celji so mirno zaspali v Gospodi preminoci tjezen preč. g. Selič Matjaš, misijonar družbe sv. Vincencija Pavelskoga. Pokojni so misijonarili tudi v Slov. Krajini i vnoge duše očistili i potolažili pri sv. misijoni i tudi v Celji, kam so naši prle radi romali. Naj njim dober Jezuš plača vse trude za rešenje duš doprinešene. V molitev naših naročnikov zročimo pokojnoga.

Brezovica. Pri nas so g. dekan Jerič Ivan, v nedelo popoldnevi blagoslovili križ Bog njim povrni dobroto.

Sožalje z daljne Kitajske je poslal mil. g. Kerec Jožef, apostolski administrator svojimi brati, Števan, ob priliki smrti njegove žene Roze. V pismi omenja, da nosi škofovska znamenja i vrši dužnosti pune službe. Z lübeznostjov se spomina svoje stare matere, roda i kraja, kam ga vleče srce.

Odlikovani so: Z redom Jugoslovanske krone IV. stopnje dr. Anton Farčnik, okr. načelnik v Ljutomeri, z redom sv. Save IV. stopnje dr. Franc Bratina, okr. načelnik v M. Soboti, z redom Jugoslovanske krone V. stopnje Törnar Štefan, predstojnik mestne policije v Celji, z redom sv. Save V. stopnje Miloš Grabrijan, okr. načelnik v Lendavi, Flegar Janoš, župan na Tišini i Hodošek Ludvik, župan v Bodoncih, Glavač Martin, župan v Beltincih i Trajbar Ludvik, župan v Dobrovniku. Čestitamo.

Zastrupila se je neka ženska v Mosttjaj. Starejša dovica je mela razmerje z nekim dečkom, ki jo je pa povrgel. V žalosti se je štela dvakrat obesiti, pa so njej preprečili djanje drugi, zdaj je pa spila arzenik pa bila tisti den mrtva. Kampela nečistost!

Poštnina je draga za 50 par pri vsakoj poštnoj pošilalki od 15. do 22. septembra. Teh 50 par ide na Rdeči Križ.

Gomilica. Na Malo mešo so nas zapustili naš šolski upravitelje g. Rakoci Janoš. Duga leta so vzgajali našo deco. Celi 35 let so se mantrali z nami. Malo je že v Gomilicaj ljudi, šterim so nej oni vcepili prve na-

vuke šolske vučenosti. Lüdje so jih radi meli. Ve so pa tudi znali vsakšemi dati lepi tanač. Želejmo njim, da bi se v Martjancaj, kama so šli po svojij 37 letaj naporne službe vživat pokoj. srečnoga počutili kak dozđaj tü med nami. Žmetno so se ločili od nas, posebno gospa, ve so pa tudi bili jako prilübleni pri vsej. Bili so vsem, posebno pa betežnikom, v pomoč ino tolažbo. Zato žalüjemo za njimi vsi. Želejmo njim vso srečo v novom kraji. — Gomiličanci.

Velika nesreča. Na Ptuj-skoj cesti, ki vodi iz Pluja proti Ljutomeri, se je dogodila 4. t. m. ob 9. vöri večer velika nesreča. Na velikom klanci i ovinki pri Sv. Tomaži je z vsov silov to-vorni avtomobil, ki je last gg. Žižka—Rousa iz Ivanec, zaletel v neko hišo kre ceste. Šofirao je Nežič Janoš iz Ivanec. V njem so se vozile 3 osebe. Med njimi tudi lastnik avtomobila g. Rous Jožef, ki je dobo poškodbe na levoj roki i na nogi i samo za vlas falilo, da ne najšao smrt. Delavec Gabor Alojz je dobo poškodbe na roki, šofir pa je odneso srečne pete. Veš obväpan šofir je proso Rousa, naj ga strli, potom pa skočo na motorno kolo i odküro proji domi. Škoda je precejšnja.

Gda mil. g. Kerec Jožefi iz srca čestitamo, ka je dosegno visoko čast apostolskoga administratora, prosimo vse naše naročnike, naj se sina Slov. Krajine, kak prosil, gostokrat spominajo v svojih molitvaj.

Lendava. Pod vodstvom g. kaplana Gjörköša je lepo število lendavskih farnikov obiskalo sept. 10 romarsko mesto Marija Lovret v Medjimurji. — G. plebanoš Bakkan so se srečno i okrepečni vrnoli med svoje ovce iz počivališča na Goričkom. — Kantorsko službo je začasno, do volitev novoga kantora, prevzel g. Szép Janoš, učiteo v pok. i bivši kantor. — Na Malo mešo je do sto neđužne dečice pristopilo k sv. obhajili, šteta je vpisana v Marijin vrtec, ki ga vodi g. kaplan Gjörköš.

Dittrichov kino pogoro v Soboti. Sept. 11. po dnevi je začelo goret i Dittrichovom kini v Soboti. Zgorelo je znotraj v dvorani, a na streho ne prišo ogenj, ar so sobočki i okoliški gasilci hitro pogasili ogenj i nevarnost odstranili.

Oča se je nekoliko pomiro. Scela pa njemi je li ne vervao.

„Ka te kaniš biti,“ je pitao oča z glasom, šteta je ešče trepetao od naglih čemérov.

„To kak vsikdar.“

„Te pa li ona kriva, zakaj te zapelá le. Jaz joj že streskam svoje, da me nikdar ne pozabi, če indri ne pa v nedelo pred cerkvijov, gda bo čülo največ lüdi,“ je páli zavrelo v oči.

„Samo ne prenagli se,“ ga je zdaj prosila mati, „da ne napraviš kakše svaje.“

„Samo njo nikaj ne krivite,“ je dobo zdaj tudi Janček batrivnost. „Če je kaj takšega, ka bi me bilo sram pred lüdm, vzemem jaz na sebe. Njo pa nehájte pri miri!“

Oča nikaj ne pravo. Obrno se je, si nekaj zmuvo i s trdim stopajom odišeo v štalo.

Tihota je bila za časek v kühnji. Samo plamen na ognjišči je veselo prasketao nad šibjom. Mati pa sin sta bila zatopeniva v svoje misli.

„Da bi se jezik posüšo tistoj ženski, šteta nosi takše valištre okoli i rüši družinski mir po hižaj,“ je prekuno Janček s stišnjenimi zobmi i odišeo v hižo. Seo si je za sto, glavjo je skrio med dlani. V srcé se njemi je naselilo spoznanje, da je med njim pa med starši zazijala velka režka. Skuza njemi je pri-tekla po lici i se poškliznola na sto. (Dale)

Med našimi sezonskimi delavci v Jugoslaviji.

V Bački.

Preko Subotice — iz Čoke — v Novi Vrbas. Zopet se ustavam v Subotici. Spomnil sem se namreč, da je tu za gvardijana Sobočanec o. Klement Voren, ki je šest let bil dušni pastir med prekmurskimi izseljenci v Ameriki. Zelo prijazen in dober gospod. Veliko zanimivega zna povedati o svojem delovanju v Združenih državah. V lepi prekmurščini pripoveduje, da bi ga človek poslušal dolgo. Pa saj! O deželi pripoveduje, kjer sem preživel sedem let svoje zlate mladosti.

Deseti junij. Sem gost Novoga Vrbasa. Raztegnjeno mesto in zelo lepo urejeno. Tu je verski in narodni Babilon. Grem mimo luteranske in kalvinske cerkvi, sta skupaj kot dve sestri. Pred prvo stoji Luter in z mogočno roko kaže na odprto Sveto pismo. Javim se pri kat. g. župniku. Zelo lepo me sprejme. Z vozom se odpeljem v sladkorno tovarno, oddaljeno kakih 6 km. Na seznamu imam, da je tu 57 delavcev. Oglasim se v upravi in pri delavcih in zdaj sem prepričan, da bo jutri — v nedeljo — prišlo najmanj do 40 delavcev ob 8 uri k sv. maši in se bomo potem za spomin še fotografirali.

Popoldne potujem z autobusom do Kucure in od tam z mladim, zelo delavnim župnikom Vlaovičem do Torže. Hočem obvestiti delavce, da jih drugi dan popoldne obiščem in bom imel na nje primeren nagovor. Ugotoviva kaj hitro, da delavcev ni v Torži, ampak so daleč zunaj

na salaših. Torej k njim. A kako? Peš ne bi šlo. Stopiva na pošto in g. župnik v dobri veri telefonira na Kosančič, češ da bova dobila od tam voznika. A odgovor je ta, da upravnika ni doma in da voza ne morejo poslati. Gotovo je to kak poduradnik, ki odgovarja, si tolmačiva. Izposodiva si pri dobri družini kolesa in hajdi po debelem prahu ob kanalu na Kosančič, kjer naju bo kmalu zelo vljudno sprejel g. upravnik in bo neki drugi gospod, ki se trenutno v sobi mudi, v lahni zadregi takoj odšel ven. Povedal bom namreč namen svojega prihoda, da bi rad jutri popoldne v tukajšnji šoli imel nauk za prekmurske delavce na Kosančiču in na bližnjih salaših. Z veseljem bo g. upravnik pristal na to in sam ponudil voz, ki me bo potem ob 1 uri popoldne v nedeljo pričakal v Torži.

Pozno zvečer se vrnem nazaj v Novi Vrbas. G. župnik mi pravi, da je sam pismeno naprosil g. upravnika v sladkorni tovarni, da pošlje jutri delavce v cerkev. No, jutri bo spet šlo vse po sreči, si mislim in sladko zaspim.

Lepo in jasno jutro. Zgodaj zjutraj čakam „duge i kratke, pa nikoga od niked nej“. Si lahko mislite, s kakimi občutki sem maševal... Po sv. daritvi si najjsem voznika in takoj k delavcem. Mislim sem si, če oni niso sem prišli, pa pojdem jaz k njim. Vse sem dobil doma, se z njimi lepo pozdravil in pogovoril. In tudi to je nekaj!

Plemeniti ideal in njegov pomen v življenju.

Že Göthe je dejal: „Bodočnost je vedno hvaležna, sedanjost pa nehvaležna.“ Te vrstice so namenjene našem slovenskemu, katoliško mislečemu, mlademu inteligentnemu naraščaju, ki bo moral prehoditi marsikatero težavo razuma, volje in srca. Plemenito mislečemu mlademu rodu, ki ga čaka upopolna nada lepših časov. Velik ideolog, Kerer, nanaša nemški katol. mladini sledeče: „Plemenita mláđina, goji v sebi velike ideale, kajti ti edina še moraš računati na lepše čase! Družina, občina, cerkev in država, kakor tudi vse človeštvo polagajo svoje nade vate.“ Idealizem in preudaren optimizem je v vsakem času in v vseh stoletjih rešitev človeštva. Mnogi mladi ljudje zgodaj stopajo v boj vsakdanjih skrbi in ko bi morali biti najbolj sposobni za boj, postanejo utrujeni. Naš študent, lahko rečem, vsak to preiskusi in dožive. Ti naj se ne ustrašijo, ampak naj navdušeno naberejo nove sile in moči, da nadaljujejo in se pripravljajo za delo doma in poklic, ki ga žele doseči.

Nemški cesar Viljem I. je še na smrtni postelji kriknil: „Nimamo časa biti utrujeni!“ Rimski cesar, Septimij Sever je umirajoč naročal legijam: „Laboremus!“ Najvišja kulturna posest in dobro, je delo, pridno delo. Imeti ideal in delati idealno. Če bomo stremeli delati iz ideala, se nam ne bo treba bati, da bi nam na grobn napisali ko cesarju Jožefu II.: „Tu počiva neko, ki v svojem udejstvovanju ni imel uspehov.“

2.) Kakor geniji se prikazujejo na svetu posamezni ljudje, ki so imeli to srečo, da jih je sreča obdarila s tem, da niso doživljali nobene duševne krize. Največ inteligentov pa doživlja krizo duha. To pa ne radi tega, ker se niso poglobili v velika vprašanja, ki obstojajo v življenju in v duši, ampak samo nasprotno radi tega, ker so vprašanja vzeli v pretres in jih proučevali, pa niso vsega doumeli. Resno mislečega človeka življenje je življenje globin. Srečen, kdor ima jasne nazore o življenju!

Velika vprašanja: Bog, vera, duša, večnost, so mu polnost in vsebina življenja. Tak človek je utrjen in njegovo udejstvovanje je mirno na zunaj in znotraj v ravnotežju, ki se spopolnjuje. Tem bi rekli, da so klasično dovršeni ljudje. Svet, ki misli površno, jih niti ne opazi, ampak jih obide, oni so skriti zakladi zanj. Le resni poznavalci velikanov duha jih zapazijo in jih pravilno cenijo. So pa tudi nasprotno množični ljudje, ki se sicer smatrajo za inteligentne, a se niso nikoli poglobili v svojem življenju v velika vprašanja. Taki površni pol-inteligenti, ki niti v fundamentalnih vprašanjih niso podkovani, navadno največ besedujejo in kakor piš lahko preidejo velika vprašanja z negacijo. „Brezskrbno kakor, da so v ladjici na plitki vodi, jadrago dalje in se ne boje pogina. Nikoli ne vprašajo: oj, prijatelj popotnik, ali mi veš povedati kam greš, čemu živiš, kako je tvoj namen in cilj na zemlji, ter pomen trpljenja in skrbi? Smo li podobni deževni kaplji, ki nastane iz hlapov in hladu in ko pade v prah, se zgubi? Kaj je človek, odkod je in kam gre? Kdo vlada z našo voljo in kdo biva tam gori nad sivo modrino in ravna z vesoljstvom?“ (Weber, Dreizehnlinden). Vsem tem vprašanjem se izogiblejo površni duhovi in padajo v duševno zamotanost in temo. Pa vendar mora vsak resen inteligent odkrito odgovoriti na ta vprašanja.

(Dalje).

„Ne razmim vas, mati, da mi to ravno zdaj sponašate? Sam vam bio gda nezahvalen?“

„To ravno nemrem praviti, ali domó mi hodijo praviti, da nekaj drugoga kaniš* postati, kak si vsi želemo.“

„Što to pravi?“ jo je začüdeno pitao Janček.

„Nekša ženska je negdi pozvedila.“

Že znam, što drugi bi bio, kak Salajova Manka. I vi njoj verjete? Ste jo ne znali obšáliti? Meni naj bi pravila! Bi jo že tak zavrno, da me nikdar ne bi pozabila.“ Jančeki se je povrnola nekoliko dobra vola.

„Ona je samo to pravila, ka je zvedila po seli*,“ jo je skušala braniti mati.

„Zakaj pa meni toga ne pové i ne pride te k nam, gda sam jaz domá? Samo za hrbtom si zmišlavle takše reči, v obraz mi pa nikdar ne vüpa povedati. Bi joj že jaz nametao, da nikdar več ne bi mela skomin se vti-kati po nepotrebnom v našo hižo!“

Janček je vido, kak se je bridka skrb zajedala v materino dušo i zato se je trüdo, da bi njoj zbio takše misli z glavé.

„Salajova Manka je samo nevoščéna Sobočanovoj Liziki, nikaj drugoga, zato bi rada razdrila mir v našoj hiži. Bodite čedni!“

* Nameravaš.

** Vesli.

„Ti bodi čeden, ti,“ se je zasekao pri zadnjih rečáj oča zmes, šteta je s trdim stopajom stopo v kühnjo, „da nam ne boš nakopavao na glavo takšo sramoto pa žalost. Zato sam se telko zadužavao, da si nas pritirao do roba i nas zdaj püstiš, da zletimo v prepad. Drugi se nam bodo smejali, rekši, tak jim trbe, zakaj pa rivle sirmak sina v šolo, gda si šče niti poštenoga obleča nemre küpiti. Če mi pa to napraviš, Janček, te ne pripoznam več za svojega sina! Idi po sveti, kama znaš i ne zovi me več za očo!“ Čeméri, sramota pa strah, vse se je mešalo v teh rečáj.

Jančeka je zmešalo vse to. Nikdar šče ne vido očo takšega.

„Oča, mi morete praviti, da sam jaz gda pravo, da se ognem dühovniškomi pozvánji i si zeberém drugo pot?“

„Meni si toga ne pravo. Pa drugi pravijo, da maš druge mühe v glavi.“

„Što drugi?“

„Cela ves.“

„Kak pa, cela ves,“ se je bridko nasmejno Janček. „Negdi si nešče nekaj zmisli pa pravijo, da cela ves guči od toga. Ali je kaj istine na tom, se pa nišče ne spita vle. „Vi pa, mati,“ se je obrno k materi, „gda vam šteta kaj takšega pride praviti, joj pokažite, gde so dveri, če si sama na njé ne zmisli.“

Laži od Španije.

V prvejšoj številki Novin smo objavili članek: Istina od Španije. V njem pariški škof Beausard opisuje to, ka je na potovanju po Španiji vido i doživo po zdaj dokončanoj bratomorskoj bojni.

„Düševni list“ je svojim čtevcem, kakkpada za düševno hrano, prinašao l. 1937. — ravno te, gda se je v Španiji sam Lucifer vrgeo na vničenje Kristušovoga evangelija i je tekla bratska krv — članke iz doli navedenoga časopisa od Španije*. Zakaj? Ne zato, da bi poročao istinsko stanje v toj deželi, štera, priznamo, je tüdi dosta napak mela, kak ma vsaka država na sveti. Ne zato, nego samo zato, da bi mogeo po svojoj staroj zagriženosti vdariti po kat. Cerkvi spoj, posebno pa po dühovščini i redovnikaj. Najbole bo, če prepisemo članek v jeziki D. Lista.

„Vu Europi jeste eden orság, šteri je dnesdén velkoga zanimanja i interesiranja prestor. Tó je Španjolski ország. Te orság je v-1931 l. z batrivnimi stopáji začno proti demokraciji drápati, štero (demokracijo) so bár že pred več desetiniami z pripravljóčim delom i boji pripravleni v tom vrémeni doprnesli: z-tronuša je stírao kralá i z-Rimom vse vezalje pretrgno.“

Vidmo, ka so bili toga zroki, šteri sad se je v tom dvojem dogodki dozoro?

Španija je dosta dobila od Gospodna Bogá. V prvoy vrsti v materiálni kinčaj. Ma: v 500.000 kvadrátni kilometraj prestora bogate silje rodéče doline, vinopóvájóče lépe lege zréberja, lépe pomaranče, južni sad rodéče ligete, visike snežnike, oljovoga drevja püngrade i vsákeféle skopalin bogáte bajce. Že to je dosta znamenúvalo na te orság gledóč, ka so ga rimlanci pred Kristušom 210 létmi za svojo držélo podzajéli i s svojoj rimlanskov kulturov njé prve vrsti temel položili. Dosta je znamenúvalo ešče tomí orságí, ka se je v njem pri cájti razšúriło kršćanstvo...

Samó od sébe se tak dá razmeti, kaj vu ednom tak velkom, bogatom, z kulturov obravnanom i pri cájti pod kršćanstva plivom bodočem orságí, šteri je poleg toga z nadárjene fajte, kakše mogućnosti prebivajo.

Španija je vsigdar Rima verna i na službo gotova država bila. Či je od toga zišao glas, ka se je gde — znábiditi „jeretnikstvo“ zbudilo, Španija je bila ta prva, štera je hohárstva pomóč ponúдила Rimi. Španija je odposlala ono z 160 haióvov stojéčo, za neobládano imenúvano armado proti proteštantskoj Angliji, štere cio je bio Anglijo nazaj zavroti vu pápo ovčárnico. (Ali grozno je osramotena bila.) V 1851 leti sta si pápa i španjolski kraljevski dvor závezek závezala, v šterom sta oblúbila, ka medsebné interese bodeta zevse móči podpérala i napré pomagala. Vu 1923 leti je pa te slédnji kral XIII. Alfonz samovolno ponúdo svoj orság na službo k pápe interesov naprépomáganji.

Španije vučenje je celó vu rim. katoličanske cérkvi róki bilo. Či je gder-gder edna proteštantska šola postávljena, to je država nateliko z dáčov ožméčala, kak kakšo obrtno nástavo. Rim. katoličanski pop je nezgovorno oblast meo. Né je tak čüdo, či so se v Španiji natelko povnóžali barátje (redovniki) i apatice (nüne). Pri začetki revolucije je v Španiji 65.311 nün i barátov bilo, tak je uprav lahko dóbo Španjolski ország: „nájbole katoličanski ország“ imé.

Či gde, tak vu Španiji čeres prek več stotin lét, da so popevje mirovno, pólég svojih cilov vodili i ravnali lüdstvo, je rim. kath. cérkev priliko mela, da z močov dostakrát napré prinášane „svoje svete vzgoje“ (?) na ejo lüdstvo pritisne pečat „ober vsega više stojéče katoličanske žitka ideje.“

I pri vsem tom, ka je dála Španija svéti i štera so ona dela i dobra, na štere bi se té národ lahko zezávao i gori pokázao, ka je človečanstvo to ponjem zadóbito?

Poznana je i dobro znana španjolska vtragljivost. Ravnotak je dobro znana Španije zaostanjenost. Polovica prebivalcov ne ve čéti ne pisati. Pri hižaj nega vodé. Čistoča je na slaboy stopnji. Znano je, ka se ednoga ali drugoga národa civilizacija pólég toga cení, kelko on žajfe ponúca. Kakša tak ma biti španjolv civilizácia, gde te vékši tal lüdi niti ne pozna žajfe i niti se ne muja?...

Če bi se spúščali v zgodovinske i drúge pomenklivosti toga članka, bi nastale cele knige. Toda, naš namen je drúgi. Odkriti ščemo to, ka je pisatela Kensita nagnolo, da je napisao te članek i ka je močno navdúšilo urednika Düševnoga lista, da se je v svojem osemdesetom leti starosti potrudó s prevedbov i priobčenjom istoga članka. Sigurno je mislo čtevcem lista dátí bogato düševno hrano!

Kensit je svoj članek napisao že l. 1933, to je pred velikov revolucijov. Bile pa so v Španiji menše revolucije že od l. 1931, gda so komunisti krala stírali i z Rimom (s papom) vezalje pretrgali.

Oba sta z velikim vžitkom štela svojim čitatelom povedati to: Gledajte, lüdjé boží, krvavo Španijo!

Ta Španija je dosta dobila od Gospodnoga Boga. Ma bogato polé, lepe gorice, olivne püngrade, žute pomaranče, dragocene rüdnike, skratka, dosta, predosta zemelskih kinčov jo obdaja. Obečena dežela, po šteroj se cedi med i mleko...

V to Španijo so že Rimlani gnani od njenoga bogastva, prinesli svojo kulturo.

Ta Španija je rano dobila kršćanstvo. Sam sv. Pavel i sv Jakob apoštol sta tam hodila.

Ta Španija je mela nadarjene fajte može.

Pa vidite, vse to te dežele ne moglo rešiti revolucije! S tronuša je stírala krala i z Rimom vse vezalje pretrgala!

Ja, vidite, samo zato, ka so tam katoličanska Cerkve, papa i dühovniki meli preveč vpliva nad národom! Oni so krivi vseh nesreč prle i te revolucije tüdi!

Oni so krivi, ka lüdstvo ne ve čéti!

Oni so krivi, ka po hižaj nega vode!

Pa kak bi mogeo národ do vodé, či jo pa vso spijejo baratje pa apatice! Prosim, teh 65.331! To vam žre, da je groza! Národí ne ostane nikaj!

* Konštateiranja etoga članka so vzéta z Angleškoga Proteštantskoga Pravice društva glavnoga tajnika I. A. Kensita od španjolskoga orsága potovanja popisanoga skúšenja z „Španjolskoga orsága noví dnevi“ imenovana zvezka ino z Angleškoga i Zvónešnjega Biblijskoga društva preminóčega leta oznaniła.

Viničarski red.

V 57. številki Službenega lista z dne 19. julija 1939 je objavljen novi Viničarski red, ki je stopil z istim dnem v veljavo in ki se glasi:

Na osnovi § 91. finančnega zakona za l. 1939-40 predpisujem po zašlišanju banskega sveta tole

UREDBO

o službenem razmerju med vinogradnikom in viničarjem (viničarski red).

Uvodna določila.

§ 1. Viničarji so osebe, ki jih najme vinogradnik, da mu obdelujejo vinograd v izmeri najmanj 1/2 ha (5000 m²) proti plačilu v denarju in naturalijah, žive pa v lastnem gospodinjstvu v vinogradnikovi zgradbi ter imajo za pravilno izvrševanje svoje službe potrebno strokovno usposobljenost. Če k vinogradu spadajo tudi druge kulture, more vinogradnik viničarje najeti tudi za obdelovanje teh. Viničarji morejo biti tudi osebe ženskega spola. Službeno razmerje viničarjev se ureja po določilih te uredbe.

Viničarjeva usposobljenost.

§ 2. Za viničarja je strokovno usposobljen, kdor je izpolnil 21. leto starosti in je z uspehom dovršil vinarško šolo ali devetmesečni vinarški tečaj, ali je opravil viničarski izpit po določbah te uredbe, kar mora dokazati s predpisanimi spričevali. Pridobljena usposobljenost se mora vpisati v viničarjevo poslovno knjižico (§ 43).

§ 3. Pravico delati viničarski izpit imajo osebe obojega spola, ki so stare najmanj 21 let in so bile najmanj 3 leta zaposlene pri vinogradniških delih. Izpit se dela pred komisijo, ki je sestavljena iz predsednika in dveh članov. Komisijo imenuje ban. Predsednik mora biti vinarški strokovnjak, člana pa kvalificiran vinogradnik, ki ga predlaga Strokovna zveza viničarjev v Ljutomeru. Izpit je praktičen in teoretičen. Natančnejše določbe o opravljanju izpita predpiše ban s posebnim pravilnikom do 31. decembra 1939.

Nastanek službenega razmerja.

§ 4. Službeno razmerje nastane s pismeno pogodbo, ki jo morata vinogradnik in viničar skleniti pred nastopom službe. Pogodba se mora napraviti v dveh enakih izvodih na obrazu, ki ga predpiše ban. En izvod pogodbe dobi vinogradnik, drugega pa viničar. Pogodba čóbi obvezno moč, ki jo pogodbenika podpiseta.

§ 5. Pogodba ne sme nasprotovati določbam te uredbe. Pogodba mora vsebovati izčrpen seznam del, ki jih mora viničar opravljati, število oseb, starih nad 16 let, ki jih mora imeti viničar na razpolago za viničarska dela, število živine, ki jo mora imeti viničar, in število živine, ki jo mora rediti za gospodarja, ter prejemke, ki jih dobi viničar zase in za svoje delovne moči za navedena dela. Ako pogodba ne vsebuje določil, ki so po uredbi obvezni del pogodbe (§ 41), veljajo določila uredbe. Ako pogodbenika nista svojih dolžnosti in pravic določila v vseh nadrobnosti, velja, da so nadrobnosti urejene tako, kakor so bile pod neposrednim viničarjevim prednikom, vendar se v nobenem primeru ne smejo zmanjšati pravice in ugodnosti, ki jih ima viničar po tej uredbi. Za ostala dvomljiva vprašanja veljajo v prvem redu določbe občega državlanskega zakonika, v drugem redu pa krajevni običaji. Kot viničarjeve delovne moči so upoštevane samo osebe, ki žive v skupnem gospodinjstvu z viničarjem, so delazmožne in so dovršile 16. leto starosti. Ako se število dogovorjenih delovnih moči zniža brez krivde viničarja (smrt, huda bolezen, vojaška služba in podobno), sme viničar izpadlo delovno moč nadomestiti z najetim delavcem ali delavko, ako je to za opravljanje viničarjeve službe nujno potrebno. Za lažja dela (paša, pobiranje sadja, sušenje grme, grabljenje lista, spravljanje rožja itd.) se smejo po posebnem dogovoru uporabljati tudi v skupnem viničarjevem gospodinjstvu živeče mlajše delazmožne moči; v tem primeru veljajo tudi zanje določila te uredbe, razen določil o viničarjevih prejemkih in delovnem času. Vendar se mora zanje delovni čas določiti tako, da delo ne bo škodovalo njihovemu zdravju in šolskemu pouku.

Viničarjevi prejemki.

§ 6. Viničar ima sledeče prejemke: a) prosto stanovanje v vinogradnikovi zgradbi; če k zgradbi spada vrt ze zelenjavo, dobi tudi tega; b) na vsakega 1/2 ha vinograda, ki ga obdeluje za vinogradnika, najmanj ena osminka ha deputatne zemlje (sposobne za pridelavo žitaric ali okopavin) in ravno toliko travišča; če pri vinogradu ni zadostne deputatne zemlje, mora vino-

gradnik namesto manjkajoče deputante zemlje dajati viničarju letno najkasneje do 1. novembra toliko krušnega zrnja, oziroma krompirja, kolikor bi se ga povprečno pridelalo na manjkajoči površini; v tem primeru se računa, da se pridelala 100 kg krušnega zrnja na 20 arih in 200 kg krompirja na 5 arih; če ni zadostnega travišča, mora vinogradnik dajati viničarju odgovarjajočo količino krme po odbitku stroškov pridelave ali protivrednost v denarju; c) stello, ki jo oskrbi vinogradnik sam; k stroškom spravljanja stelje za vinogradnikovo živino prispeva vinogradnik polovico; č) če ima viničar svojo živino ali popolni hasek vinogradnikove živine (mleko in tele), nosi troške spravljanja krme viničar, drugače pa vsak polovico; d) ne glede na to, čigava je živina, ki jo viničar redi, razpolaga z gojem, ki se pridelala od 1. dec. do 30. aprila, viničar, vendar le v korist deputatne zemlje in travišča, z ostalim pa razpolaga vinogradnik; e) viničar mora dobiti kot nagrado poleg količine vinskih tropin, določene v pogodbi, še din 100 letno od vsakega 1/2 ha vinograda, ki ga viničar obdeluje; nagrado je plačati do 1. nov; če vinograd obdeluje več viničarjev skupno, se nagrada deli med viničarje sorazmerno številu njihovih delovnih moči; f) poleg gorenjih prejemkov dobiva viničar zase in za svoje delovne moči pogojeno dnevno mezdo za vsako delovno moč in za vsak dejanski delovni dan, ko delajo bodisi sam bodisi njegove delovne moči v vinogradu ali na ostalem vinogradnikovem posestvu; ta mezda mora znašati najmanj: za navadna dela v poletnih mesecih po din

10, v zimskih po din 8, za kvalificirana in težja dela, našeta v predzadnjem odstavku tega paragrafa, pa v poletnih mesecih po din 12:50, v zimskih pa din 10. Od zgoraj določene mezde ali od letne nagrade sme vinogradnik odračunati srednjo vrednost tistih prejemkov v naravi, ki jih viničar po pogodbi dobi mimo onih, določenih v tč. a) do d) tega paragrafa. Če so ti prejemki v zemljiščih, se računa kot srednja vrednost legi in kakovosti zemlje ustrezajoča najemniška vrednost zemljišča v dotičnem kraju; če pa so ti prejemki v drugačnih naturalijah, se srednja vrednost računa po vrednosti dotičnih prejemkov na mestu samem. Če je dogovorjeno, da se vinograd obdeluje ali posamezna dela v vinogradu ali na ostalem vinogradnikovem posestvu opravljajo v akordnem delu, dnevna mezda v akordu ne sme biti manjša od zgoraj določene dnevne mezde, pri čemer se računa, da je za obdelovanje enega orala vinograda potrebnih 100 delovnih dni, ne vštévi tretjo kop. Za kvalificirana in težja dela se štejejo: rigolanje, cepljenje, škropljenje, žveplanje, jesenska ali zimska globoka kop in rez. Višino minimalnih mezd, določenih po tč. f) more ban spremeniti po zašlišanju Vinarskega društva v Mariboru in Strokovne zveze viničarjev v Ljutomeru.

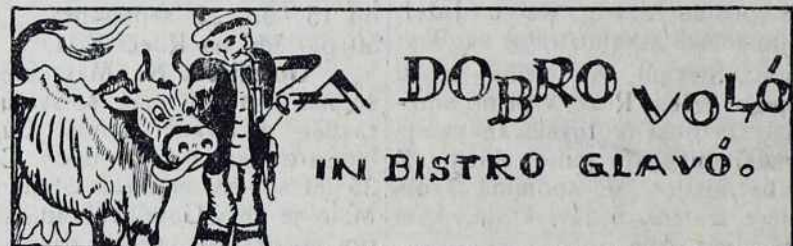
§ 7. Pogodbeno dogovorjeni prejemki se smejo ob pogojih te uredbe v teku službene dóbe spremeniti le ob koncu službenega leta za naprej. Vsaka taka sprememba se mora zabeležiti v pogodbi. (Dalje)

Svojcem naših sezonskih delavcev v Franciji in Nemčiji.

Radi mnogih neresničnih govoric, ki se razširjajo med národom o nevarnosti, kateri so izpostavljeni naši sezonski delavci, obveščamo vse domače ki imajo v Franciji in Nemčiji svoje sinove, hčere, može ali žene, da naj bodo mirni in naj ne verjamejo lažnim govoricam. Zveza poljedelskih delavcev v M. Soboti z budnim očesom gleda na razmere, ki so se v Nemčiji in Franciji pojavile ter je podzvela vse potrebne korake pri naših oblasteh, da bodo naši delavci zaščiteni pred nevarnostjo vojne. Tudi naši konzulati in izseljeniški gg. duhovniki so tam še vedno in smo prepričani, da niso za-

mudili prilike v tem oziru pri nemški in francoski oblasti posredovati, da naši ljudje ne bodo v nevarnosti. Po drugi strani pa, ker je naša država v prijateljskih odnošajih z nemško in francosko državo, smo lahko mirni, da tako nemška kakor francoska vlada ne bosta dovolile, da bi naši ljudje, ki so pridno delali v nemško in francosko koorist, bili izpostavljeni vojni nevarnosti.

Opozarjamo vse svoje še enkrat, naj se ne dajo plašiti in begati od nerazsodnih ljudi, kajti vse govorice, ki se razširjajo o sezoncih, so navadna zmišljotina in laž. ZPD

Mikloš pride v oštarijo in si zapovej župo. Ošterjaš pridrega v hižo. Pogledne skoz okno, pogledne gosta i pravi:

„Po déžci diši.“

Mikloš vrže žlico z rok i zdejne:

„I tüdi ték ma takši.“

Deca si dobro zapomlijo.

Vanek sedi pri tetici i njim pravi: „Tetica zaprite oči.“

„Zakaj Vanek?“

„Rad bi znao kak de te, kda de bouše.“

„Kak tou misliš?“

Znate, oča so nam pravili: „Samo potrpite deca, ve gda tetica zaprejo oči, te de za vse bouše.“

*

Žakóc: „Vido sam takšega, ka se je pogrozo pa je pou vóre zdržao pod vodov.“

Prša: „Ka je tou. Jes sam vido takšega, ka ga je spoj več nej vó bilo.“

*

Matajičova Orša so prišli v štale z velkim rožecom na čeli.

Ferenc jii pitajo, ka se njim je pripetilo.

„Znaš, krava je skoz opletala z repom, gda sam jo dojila. Štela sam jo tou udevčiti pa sam njoj privezala cigeo na rep. Zdaj pa mam.“

Izpred okrož. sodišča v M. Soboti

Novak Franjo, delavec v Vrbovici št. 220, je bil obsojen na 3 mesece strogega zapora in na izgubo častnih pravic za dobo enega leta, ker je v noči od 8. na 9. decembra 1938 v Leskovcu v ljutomerskem sodnem okraju, odvzel Malcu Jožefu dva purana in 1 kuro v vrednosti 240 Din, kar vse je potem odnesel Klemenčič Julijani, delavki v Štrigovi št. 35, ki je purana in kuro sprejela, čeravno je vedela, da so bili ukradeni, vsled česar je bila tudi ona obsojena na 20 dni zapora. Izvršitev izrečene kazni se je odložila Novaku Franju za dve leti, Klemenčič Julijani pa za eno leto.

Pošta.

Ivan Denša, Chicago. Ček za Štefana Vučko in Štefana Novak sprejeli. Bog plačaj. — Lojze Debel. Ki ne ve jezditj na Pegazusi, njegove pesmi plantajo. Navčiti se moreš poetike i ritmike.

Prosimo naročnino!